

Esriptures laiques sobre el Pròxim Orient

<<<

El libanès Elias Khoury acaba de veure publicades a Espanya 'Ialo' (Club Editor) i 'El viaje del pequeño Gandhi' (Icaria)

ERNEST ALÓS
BARCELONA

–El protagonista de *Ialo* és un jove convertit en un monstre per la guerra. ¿Hi ha massa Ialos al Líban perquè arribi a ser un país normal?

–Tots els països han sigut construïts per gent destrossada per la guerra, però els problemes de Ialo són uns altres. És un marginal, un rebel, un desclassat. Plantejo preguntes substancials al voltant seu: el vincle amb una llengua morta, el siríac, la seva relació amb la tortura, de quina manera es pot ser a la vegada víctima i botxí... Ialo és el reflex de qüestions parcialment libaneses però que són sobretot qüestions humanes.

–¿Es pot mostrar la cara humana d'un violador com ell sense córrer el perill d'excusar-lo?

–No tingui cap dubte sobre el meu rebuig a la violència contra les dones. Ialo es cria amb l'avi, que és un sacerdot siríac que va ser raptat de petit per un mul·là kurd. És un nen de la guerra criat en circumstàncies molt difícils. Tots aquests aspectes divergents cohabitaven dins nostre, perquè l'ésser humà és contradictori. No sé si és un violador de veritat. Estima la seva víctima, però no té els instruments adequats per expressar el seu amor. És un monstre espantós, però que pateix i que pots arribar a perdonar. Jo ho he anat acceptant.

Elias Khoury Escriptor → PUBLICA 'IALO'

«Tots tenim més d'una identitat»

JOAN CORTADELLAS

EXCOMBATENT ▶ BEIRUT, 1948 ▶ VA MILITAR A L'OAP ▶ ENSENYA LITERATURA A NOVA YORK ▶ LA SEVA NOVEL·LA MÉS ELOGIADA ÉS 'LA COVA DEL SOL'

–¿És tan crua i habitual la tortura al Líban com en la novel·la?

–És real, i no només al Líban, sinó a Israel, a Guantánamo, a Abu Ghraib... Després de l'Iraq i de l'Afganistan ens hem acostumat que aquesta forma de tortura existeix i es produeix per tot el món.

–Va escriure *El viaje del pequeño Gandhi* el 1989, però té molt en comú amb *Ialo*.

–Està ambientada durant l'ocupació de Beirut pels israelians, el 1982. Explico la història que passa entre un enllustrador, una prostituta i un pastor protestant. A través d'ells dibuixo la descomposició de la ciutat. En aquest llibre vaig renovar el meu estil, basant-lo en l'estil oral, a la manera dels clàssics, de *Les mil i una nits*.

–Parla de clàssics. ¿Són clàssics també per a nosaltres? ¿La tradició literària àrab es pot separar de l'occidental?

–Crec que són molt pròximes. La manera de narrar que es va iniciar amb *Les mil i una nits* la pots trobar en el *Quixot* o en el realisme màgic de la literatura llatinoamericana. No crec que puguem parlar d'herències nacionals quan parlem de literatura. A part de la llengua, les herències i les estructures literàries viatgen i es converteixen simplement en universals.

–És un cristià libanès, va lluitar amb l'OAP... ¿Com definiria la seva identitat religiosa, o nacional?

–Sóc una barreja de cristià i de musulmà, sóc àrab i sóc libanès, sóc ateu... Tota la gent conté més d'una identitat. És estúpid buscar una identitat. El paper de la literatura

és buscar una identificació. Els motius per ingressar a l'OAP van ser evidents per a mi. Quan veus una injustícia, t'impliques a favor de la justícia. La lluita dels palestins, un poble que va perdre la seva terra i el seu nom, forma part de la lluita pels drets humans.

–¿Hi ha alguna esperança de pau?

–En el context polític actual, sóc molt pessimista. L'Autoritat Nacional Palestina és totalment impotent, Hamàs són uns fanàtics que no ens porten absolutament enlloc i a Israel el feixisme de Netanyahu insisteix a ocupar territoris. La situa-

“

«No crec que puguem parlar d'herències nacionals quan parlem de literatura»

ció està absolutament bloquejada. Però si els israelians continuen la seva política de colonització, hi haurà un règim d'*apartheid*. I aquesta mena de règims poden arribar a durar molt temps, però acaben caient.

–¿I d'estabilitat, al Líban?

–El Líban cultural, polític i social està en una crisi molt profunda. El règim no és viable, un país basat en una estructura confessional està condemnat a reproduir guerres civils, una darrere l'altra. Si el Líban no troba una forma de Govern laica, desapareixerà. ≡

Dues visions profanes

Els historiadors Georges Corm i Hamit Bozarslan fugen de la religió per analitzar i comprendre el Pròxim Orient, una regió bressol de civilitzacions que no aconsegueix trobar ni la pau ni l'estabilitat

■ MÓN

ROSA MASSAGUÉ

L'economista i historiador libanès Georges Corm (Alexandria, Egipte, 1940) considera, encertadament, que als ulls del públic occidental el Pròxim Orient constitueix una nebulosa difícilment comprensible. Per ajudar a enfocar-la ha escrit *Historia de Oriente Medio*, un assaig que condensa en menys de 200 pàgines la història d'una entitat geopolítica que ha estat bressol i zona d'encreuament de grans civilitzacions, però que avui no troba ni la pau ni l'estabilitat.

Corm s'aproxima al seu objectiu des del que anomena «coneixement profà». No vol ser presoner de la religió com a únic determinant d'aquests períodes, perquè considera que la geografia i la història permeten comprendre millor el Pròxim Orient que la religió. Geogràficament, la zona comprèn Anatòlia, els altiplans iranians, Mesopotàmia

i Egipte, on van néixer tres grans civilitzacions que van ser imperis, el turc, el persa i l'àrab. El seu esgotament en els segles XVI i XVII després de guerres i invasions contínues va portar a la regressió i al declivi demogràfic i a l'interès per la zona de les potències europees.

Davant del colonialisme

Aquesta irrupció és la que segons Corm trenca les estructures polítiques de l'Orient Mitjà hereves d'aquells tres imperis. De llavors en endavant, la història de la zona estarà modelada per la d'Europa, primer, i després per la d'Israel i dels EUA. Però Occident ensopegarà amb tres grans models de resistència, el turc, l'iranià i l'àrab, que s'oposaran al colonialisme europeu i al seu menyspreu per l'aplicació dels principis democràtics defensats a Europa, així com a la influència autocràtica, primer dels tsars i després de l'URSS. Corm, a més, busca les causes de la decadència de les civilitza-

▶▶ L'entrada de les tropes israelianes a la Franja de Gaza, el 1967.

cions del Pròxim Orient. Es pregunta si són antropològiques o històriques, si la influència occidental va ser un factor de renaixement o de decadència. Detecta la dificultat d'escriure històries nacionals perquè el sistema d'Estat-nació és un empelt recent i artificial, però també per-

què hi va haver una fractura total entre l'aparició de Mahoma al segle VII i tot allò que el va precedir, qualificat d'era de la ignorància. El coneixement de l'Orient antic l'han desenvolupat en els dos últims segles els arqueòlegs occidentals, i això també fa difícil l'apropiació de la història.

Una historia de la violencia en Oriente Medio, de l'historiador kurd Hamit Bozarslan (Lice, Turquia, 1958), complementa l'obra de Corm. El llibre s'ocupa des del final de l'Imperi otomà fins a Al-Qaida, i també adopta una visió profana. Citant el polític François Burgat, afirma que les lleis que regeixen l'*homo orientalis* pertanyen més als manuals de sociologia política que als llibres sagrats. Bozarslan constata que els sistemes polítics de l'Orient Mitjà solen ser règims coercitius que provoquen cansament social. A aquest cansament atribueix el canvi de les formes de violència al segle XX, de les revoltes dels anys 20 i 30 a la guerrilla islamista d'Algèria i d'Egipte que inaugura el «cicle nihilista» que arriba fins avui.

Corm i Bozarslan són pessimistes. Per al libanès, el Pròxim Orient «és avui més que mai una construcció impossible de trobar». «Tot indica que encara conviurem molt temps amb els patiments i les fosques subjectivitats de l'Orient Mitjà», conclou el kurd. ≡

▶ **HISTORIA DE ORIENTE MEDIO**
Georges Corm. Trad.: Beatriz Morales. Península. 216 p. 19 €

▶ **UNA HISTORIA DE LA VIOLENCIA EN ORIENTE MEDIO**
Hamit Bozarslan. Trad.: Zoraida de Torres. Península. 456 p. 24 €